

Datum:
2026-08-27Diarienummer:
SCN-2026-00495Socialförvaltningen
Tjänsteskrivelse

Socialnämnden

Handläggare:
Karin Allard

Svar på initiativärende från M C KD L om låga trösklar för den som behöver stöd för att sluta våldsutöva

Förslag till beslut

Socialnämnden beslutar

1. **att** initiativärendet från M, C, KD och L delvis besvaras i enlighet med föredragningen, vad gäller delen om att sänka trösklarna till stödet för våldsutövare
2. **att** delvis avslå initiativärendet i den del som avser att tillhandahålla behandlingen som en öppen insats utan individuell behovsprövning

Ärendet

I initiativärendet yrkar partierna M, C, KD och L på att socialförvaltningen ska återkomma till socialnämnden med ett förslag på hur trösklarna för stödet till våldsutövare kan sänkas genom att göra behandling hos de aktörer som finns mer öppen. Socialförvaltningen föreslår att initiativärendet delvis avslås gällande öppnare insatser utan behovsprövning på grund av barns skyddsbehov och ekonomiska risker, delvis besvaras då förvaltningen redan arbetar med att sänka trösklarna genom generösare kriterier och förbättrad information.

Beredning

Ärendet har beretts av enheten för strategiskt stöd i samverkan med mottagningsenheten vuxen inom socialförvaltningen.

Föredragning

Bakgrund

Vid socialnämndens sammanträde den 28 maj 2026 lämnade M, C, KD och L in ett initiativärende där de yrkar på att uppdra till socialförvaltningen att återkomma till socialnämnden med ett förslag på hur trösklarna för stödet till våldsutövare kan sänkas genom att göra behandling hos de aktörer som finns mer öppen.

Arbetet mot våld i nära relation är avgörande både ur ett individ- och samhällsperspektiv. På individnivå handlar det om att skydda grundläggande mänskliga rättigheter, minska lidande och ge utsatta personer möjlighet till trygghet, hälsa och ett värdigt liv. Våld i nära relationer får ofta allvarliga konsekvenser, både fysiskt och psykiskt, och kan påverka livssituationen långt fram i tiden. Barn som upplever eller utsätts för våld i nära relationer är särskilt utsatta och riskerar allvarlig fysisk och psykisk ohälsa.

För socialnämnden har arbetet mot våld i nära relation varit en av de mest prioriterade frågorna i många år. Socialnämnden ser ständigt över möjligheten att utveckla arbetet för att uppnå Uppsala kommuns nollvision mot våld i nära relationer.

”I Uppsala blir ingen utsatt för våld i nära relationer, och alla får själva bestämma över sitt liv och sin kropp.”

De senaste åren har det bland annat inneburit att socialnämnden tillsammans med andra aktörer inrättat ett Resurscentrum mot hedersvåld via Nexus resurscentrum i Uppsala kommun, ingått idéburet offentligt partnerskap (IOP) med Uppsala kvinnojour och arbetat med att förbättra förutsättningarna för ett tryggt stadigvarande boende för våldsutsatta.

Behandling av personer som utövar våld är en viktig del i arbetet mot våld i nära relationer. Inom socialförvaltningen är det mottagningsenheten inom avdelning vuxen som hanterar ansökningar, utredningar och beslut om behandling för våldsutövare. Förvaltningen har under det senaste året höjt ambitions- och kunskapsnivån inom området genom att handläggare inom mottagningen har genomgått flera utbildningsinsatser via Länsstyrelsen och Socialstyrelsen, varit på studiebesök i andra kommuner samt ingått i ett nätverk genom Länsstyrelsen.

I initiativärendet beskrivs det att föreningen MVU (Mottagningen mot våld i nära relationer i Uppsala) har märkt en oroande utveckling med ett minskat antal som genomgår deras insatser. Socialförvaltningen konstaterar dock att antalet personer som genomgår behandling via MVU efter beslut via nämnden uppvisar ett stabilt mönster över tid med ett genomsnitt på knappt 75 personer per år. Sammanfattningsvis finns det ingen statistiskt säkerställd minskning av antalet ärenden beräknat från helår 2023 och fram till sista maj 2026. Däremot har det skett en minskning av antalet som söker insatsen under de senaste cirka 1,5 åren.

I initiativärendet finns ett resonemang kring att stödsökande ser orosanmälningar för eventuella barn som avskräckande. Förvaltningen vill förtydliga att socialtjänstens anställda har en lagstadgad skyldighet, i enlighet med socialtjänstlagen, att göra orosanmälningar vid kännedom om eller misstanke att barn far illa. Situationer när ett barn kan fara illa kan exempelvis handla om att de i hemmet utsätts för eller upplever våld eller att det förekommer allvarliga relationsproblem inom familjen. Barn som far illa måste uppmärksammas för att kunna få det skydd och stöd de behöver.

Det framkommer av Socialstyrelsens handbok *Anmäla oro för barn – Stöd för anmälningsskyldiga och andra anmälare* att den som omfattas av anmälningsskyldigheten också har en uppgiftsskyldig. Det innebär en skyldighet att lämna socialnämnden alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredning av ett barns behov av stöd och skydd. Det uttalas i förarbetena att verksamhetsområden inom socialtjänsten har en skyldighet att vidarebefordra uppgifter om barn som är i behov av stöd eller skydd till den enhet som ansvarar för den sociala barn- och ungdomsvården. I formell mening rör det sig egentligen inte om någon anmälan, eftersom nämnden inte kan anmäla till sig själv. Skyldigheten gäller även om en barnavårdsutredning redan har inletts och även om ett barn redan får en insats inom anmälares verksamhet. Mottagningens anställda behöver alltid lämna alla uppgifter som kan vara av betydelse för utredningen av ett barns behov av stöd och skydd.

Socialnämnden ansvarar, enligt socialtjänstlagen, också för att ett barn som har utsatts för brott, och barnets närstående, får de insatser som de behöver. Nämnden ska beakta att ett barn som bevittnat våld eller andra övergrepp av eller mot närstående är offer för brott.

I initiativärendet beskrivs även långa handläggningstider som en tröskel till stöd. Under 2026 har handläggningstiden för den här typen av insats varit fyra veckor i snitt. När det gäller barnavårdsutredningar finns en lagstadgad tidsfrist som innebär att en utredning får ta högst fyra månader. Vad gäller vuxna finns ingen sådan tidsgräns, men av förvaltningslagen följer ett skyndsamhetskrav på handläggningen.

Förvaltningen har under året konkurrensutsatt insatsen behandling för våldsutövare och fick i och med detta endast anbud från en leverantör, vilken var MVU. Förvaltningen bedömer därför att det i dagsläget inte råder en sund eller fungerande konkurrenssituation på marknaden för behandling av våldsutövare. Att enbart ha en enskild aktör att tillgå innebär en påtaglig ekonomisk risk.

Förvaltningens bedömning

Socialtjänstlagen ger utrymme för socialnämnden att tillhandahålla vissa insatser utan behovsprövning och beslut. Socialförvaltningens bedömning är att insatsen behandling för våldsutövare bör föregås av en individuell behovsprövning även fortsättningsvis. När socialnämnden tillhandahåller insatser utan individuell behovsprövning förekommer det inte någon handläggning då den enskilde ska vända sig direkt till den utförare som erbjuder insatsen. Det innebär att det inte sker någon utredning och regleringen gällande dokumentation och uppföljning av nämnden är inte lika utförlig, då reglerna om dokumentation i Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS inte aktualiseras. Detta riskerar att dölja eventuella barns behov av skydd. Att tillhandahålla insatsen utan beslut innebär dessutom en ekonomisk risk. Förvaltningen föreslår därför att delvis avslå initiativärendet gällande delen om att göra insatsen mer öppen.

Utöver möjligheten att tillhandahålla insatsen utan beslut finns andra åtgärder för att nå fler som utövar våld. I dagsläget ställs krav på att den hjälpsökande ska tillstå att den nyttjar våld, samt att den vill genomföra en förändring. Det finns därför utrymme att skapa mer generösa kriterier för att beviljas insatsen som förvaltningen ser över. Förvaltningen genomför dessutom ett arbete med hemsidorna på Uppsala.se för att det ska bli lättare, att hitta till, samt ansöka om stöd för att förändra ett våldsamt beteende. Förvaltningen ser också över hur fler yrkesverksamma, både inom förvaltningen och hos samverkanspartner såsom hälsocentraler ska få kännedom om det stöd som går att få, samt hur informationen ska nå potentiella hjälpsökande.

Förvaltningens ambition med det arbetet är att vända trenden med det minskande inflödet av ansökningar. Förvaltningen arbetar redan delvis i linje med förslaget i initiativärendet om att sänka trösklarna för stödet till våldsutövare och föreslår därför att initiativärendet delvis besvaras med föredragningen.

Ekonomiska konsekvenser

Beslutet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Beslutsunderlag

- Tjänsteskrivelse daterad 2027-08-27
- Bilaga 1, Initiativärende från M C KD L om låga trösklar för den som behöver stöd för att sluta våldsutöva

Socialförvaltningen

Tomas Odin
Förvaltningsdirektör

Initiativärende om låga trösklar för den som behöver stöd för att sluta våldsutöva

Kommuner har en lagstadgad skyldighet att erbjuda stöd till personer som utövar våld. Om våldet i nära relationer ska minska är detta en viktig pusselbit i det förebyggande arbetet. Stöd kan komma in både innan brott har begåtts och om brott begåtts för att hindra att det sker igen. Forskning visar dessutom att barn till en våldsutövande förälder löper stor risk att utöva våld själv.

Stödet till den här målgruppen i Uppsala kommun drivs inte minst genom den ideella föreningen MVU, som bland annat genomför stödsamtal i grupp till både våldsutövare och deras eventuella partners. De senaste åren har föreningen märkt en oroande utveckling med ett minskat antal som genomgår deras insatser. Insatsen är biståndsbedömd och den som vill ha stöd måste ansöka hos beroendeenheten hos socialtjänsten. Stödsökande vittnar om långa handläggningstider och att det är problematiskt att det parallellt sker orosanmälan och utredning för eventuella barn vilket försenar möjligheten att få stöd och avskräcker från att söka. Om barn finns i bilden är det naturligtvis viktigt att detta fångas upp och att det görs en bedömning om barnet behöver något skydd. Har en person ansökt om stöd borde det kunna finnas möjligheter att göra bedömningar om insatser utan att det görs en ny anmälan. Det gäller att agera och komma igång med stöd och insatser för hela familjen medan motivationsfönstret är öppet. Det är också i linje med intentionerna i den nya socialtjänstlagen.

Precis som vad gäller stöd för den som utsatts för våld i nära relation anser vi att det är viktigt att det finns flera aktörer att vända sig till. Både för att trösklarna ska vara låga och för att så många som möjligt ska hitta ett stöd som passar dem. Vi vänder oss mot eventuella förslag om att den här verksamheten enbart ska drivas i egen regi.

I det långa loppet är detta en fråga om att minska våld i nära relation och hjälpa alla de som varje år utsätts i vår kommun. Det får inte finnas våldsutövande partners eller potentiella våldsutövare som vill söka hjälp men som idag hindras av höga trösklar och långa ledtider.

Med anledning av ovanstående yrkar vi

Att uppdra till socialförvaltningen att återkomma till socialnämnden med ett förslag på hur trösklarna för stödet till våldsutövare kan sänkas genom att göra behandling hos de aktörer som finns mer öppen.

2026-05-28

M, C, KD, L